

ATAVIZAM PSIHOLOŠKOG SISTEMA

PREDMET STUDIJE¹

U studiji koja je pred nama nastojimo da odgovorimo na pitanja:

- Kakva je priroda atavizma psihološkog sistem
- Kako atavizam deluje na psihološki sistem
- Kako je moguće smanjiti delovanje atavizma na psihološki sistem

TRANSFORMACIJA I TRANSFER ORGANSKIH SISTEMA U PSIHOLOŠKE SISTEME

1. Na *nivou vrste*, po principu **transfvera**, svi geni čovekovih životinjskih predaka se sadrže u genima čoveka.

2. Na *individualnom nivou*, čovek istovremeno reaguje i psihološki i somatski. Vremenom, somatske reakcije se **transformišu** u psihološke reakcije (u komponentu psihološkog sistema čoveka).

Ove činjenice (transformacija somatskih promena u promene psihološkog sistema, na nivou jedinke i transfer gena, na nivou vrste) nas upućuju na zaključak da je tokom evolucije došlo do:

- **Transformacije** organskih promena u promene psiholoških sistema, na nivou jedinke čovekovih predaka
- **Transfera** psiholoških sistema predaka u psihološki sistem čoveka

Transformacija organskih promena jedinke u njen psihološki sistem i transfer psiholoških sistema predaka u psihološki sistem čoveka, doveli su do toga da *psihološki sistem* čoveka u sebi sadrži:

- Sve psihološke sisteme predaka
- Sve organske sisteme predaka

---

¹ Studija je nastavak studija: „Psihološki sistem: struktura i izmena strukture“ (<http://www.psychostrucurology.rs.>) i „Evolucija psihološkog sistema“.

Svi psihološki sistemi predaka i svi organski sistemi predaka čine **atavizam psihološkog sistema čoveka**.

MOĆ ATAVIZMA PSIHOLOŠKOG SISTEMA ČOVEKA

Čovekov neposredni predak, Australopitek, je bio polno zreo u svojoj trećoj ili četvrtoj godini života.

Polna zrelost Australopiteka, sa svojim psihološkim i somatskim komponentama, je **atavizam** psihološkog sistema čoveka.

Taj atavizam se javlja (aktivira) u trećoj ili četvrtoj godini života deteta i od tada predstavlja **moćnu, trajnu, nerazumljivu, ali i nepromenljivu komponentu** psihološkog sistema čoveka.

NERAZUMLJIVE KOMPONENTE PSIHOLOŠKOG SISTEMA

Komponente koje čine psihološki sistem delimo u dve grupe:

- Nerazumljive (koje se ne mogu ni opažati ni razumeti)
- Razumljive (koje se mogu i opažati i razumeti)

Nerazumljive komponente psihološkog sistema su:

- Atavizam
- Porodično nasleđe čoveka (biološko i psihološko)
- Konekcije unutar svih prethodno navedenih (nerazumljivih) komponenti
- Konekcije između svih nerazumljivih i svih razumljivih komponenti
- Konekcije nerazumljivih komponenti psihološkog sistema i spoljašnjih okolnosti (drugih sistema)

ISKUSTVA PSIHOLOŠKOG SISTEMA

Iskustva koja čovek ima tokom života verovatno čine polovinu strukture njegovog psihološkog sistema.

Strukturu svakog pojedinačnog *iskustva*² čine:

- *Spoljašnje okolnosti* (većinom su to drugi ljudi – drugi psihološki sistemi)
- Psihološke i somatske *reakcije* čoveka
- Konekcije između okolnosti i reakcija
- Komponente do tada struktuiranog psihološkog sistema

RAZUMLJIVE KOMPONENTE PSIHOLOŠKOG SISTEMA

Razumljive komponente psihološkog sistema su:

- Okolnosti i reakcije aktuelnog iskustva
- Okolnosti i reakcije svih zapamćenih iskustava (sećanja)
- Konekcije (veze) između okolnosti i reakcija aktuelnih i zapamćenih iskustava

---

² Pojmovi: sadržaj, priča i struktura iskustva su sinonimni.

BAZIČNO ISKUSTVO

Jedno iskustvo četvorogodišnjeg deteta u kome se prvi put, kao atavizam, javlja polna zrelost Australopiteka, nazvali smo *bazično iskustvo*³.

Bazično iskustvo je iskustvo sa najvećom koncentracijom atavizma u psihološkom sistemu.

Reakcije deteta u bazičnom iskustvu su najvećim delom namere, po svojoj prirodi seksualne i agresivne, a uglavnom usmerene prema roditeljskim figurama.

Ovo dečje iskustvo uvodi psihološki sistem u svoju zrelu (složenu) fazu. To je prvo iskustvo koje u celini, sa svim svojim složenim komponentama, traje u narednim iskustvima (u psihološkom sistemu).

Bazično iskustvo, sa svojim atavizmom, podređuje sebi sva čovekova iskustva⁴.

Počev od bazičnog iskustva, psihološki sistem se struktuiru tako što i sva ostala iskustva koja čovek doživljava posle bazičnog, ostaju-nastavljaju da traju u strukturi sistema.

---

³ Bazično iskustvo je prvo složeno iskustvo u kome se mogu posmatrati (razlikovati i razumeti):

- Složene spoljašnje okolnosti (drugi sistemi)
- Složene sopstvene reakcije (reakcije)
- Složene reakcije na sopstvene reakcije
- Složene konekcije

⁴ Može se reći:

- Da bazično iskustvo vlada psihološkim sistemom, tj. čovekom
- Da preko bazičnog iskustva psihološkim sistemom čoveka vlada Australopitek sa svojim atavizmom

STRUKTURA ISKUSTVA POSLE BAZIČNOG ISKUSTVA

Strukturu svakog iskustava koje se dešava posle bazičnog čine:

- Nerazumljive komponente psihološkog sistema
- Deo komponenti bazičnog iskustva
- Komponente nekih iskustava, koja su se desila posle bazičnog iskustva, a pre datog iskustva
- Okolnosti datog iskustva
- Reakcije datog iskustva
- Konekcije svih prethodno navedenih komponenti

MOĆ PSIHOLOŠKOG SISTEMA

U bazičnom iskustvu dete relativno adekvatno doživljava (relativno adekvatno reagije) na:

- Spoljašnje okolnosti (tuđe reakcije, prostor i vreme)
- Svoje reakcije

Trajanje bazičnog iskustva u strukturi svih narednih iskustava, čini da čovek uvek, čitavog života, delom reaguje i reakcijama svog bazičnog iskustva.

To je način na koji bazično iskustvo daje moć čoveku da tokom života:

- Relativno adekvatno razume svoje odnose s ljudima
- Relativno adekvatno opaža prostor i vreme

NEMOĆ I BOL PSIHOLOŠKOG SISTEMA

Zbog specifičnog načina struktuiranja psihološkog sistema i prirode komponenti koje taj sistem čine, vremenom čoveku sopstvene reakcije mogu da postanu:

- Sve nerazumljivije
- Sve neadekvatnije spoljašnjim okolnostima

- Mogu da postanu tegobe (vremenom sve intenzivnije – do nivoa psihološkog i somatskog bola, pa i oboljenja)

Kada čovekove reakcije postanu suviše bolne, on neretko traži psihoterapijsku pomoć.

NEPROMENLJIVOST SISTEMA

U svim iskustvima posle bazičnog iskustva čovekove reakcije u sebi sadrže dve komponente:

- Njegove ranije odreagovane reakcije
- Nove reakcije

Čovek ne može da ne ponavlja ranije odreagovane reakcije, niti da ih promeni⁵. zbog **nepromenljive strukture psihološkog sistema** (čije su reakcije deo)⁶.

U svakom iskustvu posle bazičnog iskustva čovek *pokušava*:

- Da se oslobodi reakcija bazičnog iskustva
- Da se oslobodi reakcija svojih prethodnih iskustava

Psihološki sistem ne može da se promeni zato što:

- Nije moguće promeniti razumljiv deo psihološkog sistema (iskustva-ono što se jednom već dogodilo)
- Nije moguće poništiti uticaj atavizma i ostalih nerazumljivih komponenti na psihološki sistem
- Nije moguće upoznati konekcije atavizama sa svim komponentama psihološkog sistema (nerazumljivim i razumljivim)

Kao nepromenljiv, psihološki sistem, iako moćan (velikim delom adekvatan):

- Ne samo što ne može spontano i u potpunosti adekvatno da vlada svojim složenim reakcijama
- Već ne može spontano i u potpunosti da se zaštiti od bola i oštećenja

---

⁵ NPR: čovek koji je u bazičnom iskustvu hteo da prekine međusobnu pažnju roditelja i prigrabi je za sebe, pa se zbog reakcija roditelja povukao od roditeljskih figura, u kasnijim iskustvima pokušavaće da se ponaša drugačije, da se ne povlači, već da osvaja.

⁶ Nepromenljivost strukture se tokom psihoterapije prepoznaje kao *otpor*.

Iako nepromenljiv, psihološki sistem, ipak, ima *potencijal* da postane funkcionalniji:

- Da otkloni svoje tegobe
- Da poveća adekvatnost svojih reakcija

M.A.S. psihoterapijska metoda (metoda razumevanja psihološkog sistema) u stanju je da realizuje takav čovekov potencijal⁷.

PROMENE U FUNKCIONISANJU SISTEMA

M.A.S. psihoterapijskom metodom moguće je, bez izmene strukture, promeniti funkcionisanje psihološkog sistema:

- Otkloniti tegobe
- Povećati adekvatnost reakcija

Promene u funkcionisanju psihološkog sistema rezultat *su razumevanja razumljivog dela strukture* psihološkog sistema.

RAZUMEVANJE RAZUMLJIVOG DELA SISTEMA

U svakodnevnom životu, čovek delom može da zna⁸:

- Okolnosti aktuelnih i zapamćenih iskustava
- Sopstvene reakcije u aktuelnim i zapamćenim iskustvima
- Konekcije između okolnosti i reakcija (*unutar svojih iskustava*)

U svakodnevnom životu čovek uglavnom ne razume u potpunosti

- Konekcije *između* iskustava
- Konekcije psihološkog sistema sa drugim psihološkim i nepsihološkim sistemima

---

⁷ Videti studiju: „Izmena strukture psihološkog sistema“ na: (<http://www.psychosystemology.rs>.)

⁸ Može da opaža i da relativno adekvatno razume.

M.A.S. psihoterapijska metoda pomaže klijentu da relativno adekvatno *razume*:

- Konekcije unutar iskustava sistema
- Konekcije na nivou celine sistema (između iskustava)
- Konekcije sistema sa drugim sistemima

DEJSTVO M.A.S. METODE NA ATAVIZAM

Atavizmi su komponente psihološkog sistema, koje se sadrže u strukturi svih ostalih komponenti psihološkog sistema (i razumljivih i nerazumljivih).

Upoznavanjem komponenti razumljivog dela psihološkog sistema, nužno upoznajemo i atavistički deo tih komponenti.

Upoznate (razumljive) komponente psihološkog sistema nastavljaju da, sada kao jasne, traju u strukturi narednih iskustava.

Upoznavanjem razumljivih komponenti sistema:

- Povećava se uticaj razumljivih komponenti sistema na dalje struktuiranje sistema
- Povećava se adekvatnost reakcija
- Smanjuje se bol sistema
- Smanjuje se uticaj (sa razumljivim komponentama sistema konektovanih) nerazumljivih komponenti, pa time i uticaj atavizama, na sistem

ZAKLJUČAK⁹

Nije moguće promeniti:

- Već struktuiran psihološki sistem
- Atavizam psihološkog sistema

Obzirom da je atavizam sadržan u razumljivim komponentama sistema, razumevanje razumljivih komponenti sistema je način na koji M.A.S. psihoterapijska metoda smanjuje uticaj atavizma na sistem.

Smanjenje uticaja atavizama na psihološki sistem čini sistem funkcionalnijim:

- Razumljivijim
- Adekvatnijim
- Manje bolnim

Copyright©Ljiljana Dešević 2014

---

⁹ Sa drugim delovima psihološkog sistema.